# Welzijnsbarometer 2025: heel verontrustende conclusies

Elk jaar publiceert het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad een uitgebreide *Welzijnsbarometer* van meer dan 200 pagina's: een heel belangrijk document dat een kwantitatief beeld schetst van de armoede en de sociale en gezondheidsongelijkheden in Brussel. Uit het rapport blijkt dat het Brussels Gewest tegelijk veel werkgelegenheid biedt in een internationale en multiculturele omgeving, maar dat er ook extreme ongelijkheid heerst, met een aanzienlijk deel van de bevolking dat in armoede leeft. De problemen waarmee Brusselaars te kampen krijgen, hebben voor een groot deel van hen te maken met lage inkomens, maar ook met de toegang tot huisvesting, werk, onderwijs, gezondheidszorg, digitalisering en sociale rechten[1].

## 1. Het Brussels Gewest is sociaal zeer gepolariseerd

**Op 1 januari 2024** telde het Brussels Gewest officieel **1.249.597 inwoners**. Dat aantal is in stijgende lijn sinds het einde van de jaren 1990. Dit officiële bevolkingscijfer geeft echter niet de volledige realiteit weer. Het houdt geen rekening met niet-gedomicilieerde studenten, asielzoekers, diplomaten en de vele mensen zonder geldige verblijfspapieren. Het zou gaan om ongeveer 52.000 mensen in het hele Gewest, wat neerkomt op bijna 4% van de bevolking, met een bijzonder sterke concentratie in bepaalde gemeenten zoals Brussel-Stad en Sint-Gillis.

Het Gewest kenmerkt zich door een jongere bevolking dan de rest van het land, maar ook door een geleidelijke vergrijzing. Verwacht wordt dat het aantal 65-plussers tegen 2034 met ongeveer 13% zal toenemen. Brussel onderscheidt zich ook door zijn multiculturaliteit: 37% van de bevolking heeft een buitenlandse nationaliteit en 78% is van buitenlandse afkomst.

Een ander belangrijk kenmerk is de sterke mobiliteit bij de bevolking. Slechts 60% van de inwoners in 2024 woonde tien jaar eerder ook al in Brussel. Dit grote verloop bemoeilijkt de continuïteit van de levensloop, de sociale en gezondheidsbegeleiding en de stabiele toegang tot rechten.

## 2. De financiële armoede is groot en hardnekkig

Het rapport benadrukt dat Brussel nog altijd het gewest met de meeste financiële armoede is. Op basis van de inkomens van 2023, gemeten in de EU-SILC-enquête van 2024, **leeft 26% van de bevolking onder de armoederisicogrens**, tegenover 8% in Vlaanderen en 13% in Wallonië. Dit niveau ligt al ongeveer twintig jaar hoog, ook al zijn er lichte schommelingen van jaar tot jaar.

De verschillen binnen het Brussels Gewest zijn zeer uitgesproken. Volgens de administratieve schattingen gaan de armoedecijfers van 9% in Sint-Pieters-Woluwe tot meer dan 30% in Molenbeek en Sint-Joost. De inkomensongelijkheden zijn in Brussel bijzonder hoog: niet alleen zijn er steeds meer armen dan elders, maar de armsten hebben er de laagste inkomens, terwijl de rijksten een iets hoger inkomen hebben dan in de andere gewesten. Uit het rapport blijkt ook een uitgesproken sociale polarisering.

Bepaalde categorieën zijn oververtegenwoordigd bij de lage inkomens, namelijk alleenstaanden, eenoudergezinnen, grote gezinnen en bepaalde bevolkingsgroepen naargelang hun herkomst of nationaliteit.

Het rapport wijst erop dat van de 20% Brusselaars met de laagste inkomens, de overgrote meerderheid Belgen van niet-Europese herkomst of niet-Europese staatsburgers zijn, terwijl de hoogste inkomens vooral te vinden zijn bij EU-staatsburgers en Belgen van Belgische herkomst.

---

[1] Zie ook Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, *Welzijnsbarometer – Brussels rapport inzake armoede en sociale en gezondheidsongelijkheden,* 2025, gepubliceerd op 15 mei 2026, 226 p., https://www.vivalis.brussels/sites/default/files/2026-05/Barometer-2025-NL_8tma-avec%20compression.pdf

Brussel telt ook meer huishoudens zonder belastbaar inkomen, wat wijst op zeer uiteenlopende situaties: heel arme huishoudens die afhankelijk zijn van niet-belastbare uitkeringen, maar ook de aanwezigheid van internationale ambtenaren die niet in België belast worden.

## 3. Sociale bijstand neemt toe in het Brussels Gewest, vooral bij jongeren en sociaal kwetsbare huishoudens

Ongeveer een **vijfde van de actieve bevolking in het Brussels Gewest leeft van een bijstandsuitkering of een vervangingsinkomen**. Die bedragen liggen vaak onder de armoedegrens, ondanks enkele recente herwaarderingen.

De voorbije tien jaar is de structuur van de vervangingsinkomens veranderd. Tussen 2013 en 2025 zien we de volgende indrukwekkende evolutie:

- Het aantal leefloners is met 66% gestegen.
- Het aantal begunstigden van een werkloosheids- of inschakelingsuitkering is met 35% gedaald.
- Het aantal personen in invaliditeit is tussen 2013 en 2023 met 67% gestegen.

Deze ontwikkeling weerspiegelt een **geleidelijke verschuiving van een deel van de bevolking van het socialezekerheidsstelsel naar de sociale bijstand die door de OCMW's verstrekt wordt**.

De situatie is nog **opvallender in de leeftijdscategorie 18-24 jaar**. Het aantal jongvolwassenen met een leefloon is tussen 2013 en 2025 verdubbeld. In januari 2025 ontving 15% van de jonge Brusselaars van 18 tot 24 jaar een leefloon of een vergelijkbare uitkering, terwijl slechts 1% een werkloosheids- of inschakelingsuitkering kreeg. Deze tendens valt deels te verklaren door de strengere voorwaarden voor toegang tot werkloosheidsuitkeringen.

In het rapport wordt sterk de aandacht gevestigd op de hervorming van de werkloosheid van 2026. Er wordt ook benadrukt dat dit zou kunnen leiden tot de uitsluiting van ongeveer 41.710 personen in Brussel, goed voor 5% van de 18- tot 64-jarigen. Een deel zou weer werk vinden of evolueren naar invaliditeit, maar een aanzienlijk deel zou een beroep kunnen doen op de OCMW's of zonder eigen formeel inkomen komen te zitten. De Welzijnsbarometer wijst op het risico van een ongeziene druk op de OCMW's en de lokale sociale diensten.

**Ouderen** worden niet gespaard. In januari 2024 kregen 22.504 personen van 65 jaar of ouder een IGO, ofwel 14% van de Brusselse senioren, tegenover 9% tien jaar eerder. Ook daar zijn er grote verschillen tussen de gemeenten onderling.

## 4. Opleiding, tewerkstelling en huisvesting: drie centrale aspecten van ongelijkheden

### a) Opleiding

Het rapport toont aan dat de sociale ongelijkheden zwaar doorwegen op het schooltraject. In 2023-2024 had 17% van de leerlingen in het secundair onderwijs minstens twee jaar schoolachterstand. Deze achterstand doet zich vooral voor in het beroepsonderwijs, waar dat percentage 53% bedraagt. De verschillen tussen de gemeenten blijven groot, met heel wat hogere cijfers in de arme gemeenten.

Ook het aantal onwettige afwezigheden op school neemt sterk toe. In 2022-2023 had 21% van de leerlingen in het Brusselse secundair onderwijs minstens negen halve dagen onwettige afwezigheid opgebouwd, tegenover 14% in Vlaanderen en 15% in Wallonië. Het aantal schoolverlaters is vooral zorgwekkend bij jonge mannen.

## b) Tewerkstelling

Het Brussels Gewest telt een groot aantal jobs – **meer dan 820.000 bezette arbeidsplaatsen** – maar ongeveer **de helft daarvan wordt bekleed door mensen uit de andere twee gewesten (de zogenaamde 'pendelaars')**. Dat betekent dat het Brussels Gewest, met zijn ruime aanbod aan jobs, toch een aanzienlijk deel van zijn eigen bevolking links laat liggen op de arbeidsmarkt.

De ongelijke toegang tot de arbeidsmarkt is duidelijk: **slechts 31% van de Brusselaars met een laag opleidingsniveau heeft werk, tegenover 80% van degenen met een hoger diploma**.

Er zijn ook verschillen naargelang de nationaliteit, de herkomst en de gezinssamenstelling. Vrouwen met kinderen, vooral met drie of meer kinderen, worden bijzonder benadeeld. De tewerkstellingsgraad bij vrouwen met een partner en minstens drie kinderen bedraagt 46%, tegenover 80% voor mannen in dezelfde situatie. Vrouwen hebben ook veel vaker een deeltijdse job.

## c) Huisvesting

Huisvesting blijkt een **kernprobleem te zijn binnen de sociale kwestie in Brussel** en het rapport wijst op een **structurele huisvestingscrisis in Brussel**. De toegang tot een fatsoenlijke woning wordt bemoeilijkt door de **combinatie van hoge prijzen, vaak lage inkomens en een verouderd woningpark**. Dat weerspiegelt zich in overbezetting, woningen van slechte kwaliteit, en voor bepaalde huishoudens, in een risico op verlies van woning of vertrek buiten het Brussels Gewest.

De **hoge woonkosten nemen een grote hap uit het inkomen van arme huishoudens**. Bovendien is het amper mogelijk om de woonuitgaven te drukken, wat de ongelijkheden sterk vergroot.

In 2024 bedraagt het mediane aandeel van de uitgaven voor huisvesting in het inkomen van de huishoudens 26% in Brussel, tegenover 14% in Vlaanderen en 18% in Wallonië.

Bovenop de inflatie is de **reële gemiddelde huurprijs** op de Brusselse private markt tussen 2004 en 2024 **met 19% gestegen**. Voor nieuwe huurcontracten via een agentschap bedraagt de mediane huurprijs half 2025 1.220 euro[2].

Brussel is een gewest waar **64% van de huishoudens huurder is: 54% van de Brusselse huishoudens huurt op de private markt en 10% huurt tegen een prijs die lager is dan de markt**, bijvoorbeeld via sociale huisvesting of een SVK[3].

Bijgevolg **besteden de 20% armste Brusselaars ongeveer de helft van hun inkomen aan huisvesting**, tegenover iets meer dan 10% voor de 20% rijkste Brusselaars. Na betaling van de woning **blijft er gemiddeld slechts 13 euro per dag en per persoon over in de armste huishoudens**, tegenover 82 euro bij de meest welgestelde huishoudens.

De behoefte aan sociale huisvesting is veel groter dan het aanbod en de wachtrij is enorm. Eind 2024 telt het Brussels Gewest **41.014 sociale woningen**, waarvan 36.055 verhuurde en 4.959 lege. Het park is sinds 2009 lichtjes gegroeid, maar niet voldoende om tegemoet te komen aan de vraag. Concreet zien we een **evolutie van 7,7 sociale woningen per 100 huishoudens in 2005 naar 7 sociale woningen per 100 huishoudens in 2024**. **Op 1 januari 2025 stonden 55.572 huishoudens op de wachtlijst voor een sociale woning**[4].

---

[2] Een eenkamerappartement dat gehuurd wordt via een agentschap kost gemiddeld 1.082 euro. De prijs voor een tweekamerappartement schommelt rond de 1.500 euro. Geen enkele Brusselse gemeente heeft nog een gemiddelde huurprijs van minder dan 1.000 euro voor een appartement.

[3] SVK's beheren in totaal bijna 8.000 woningen, maar hun groei vertraagt.

[4] Eind 2024 stonden 60.419 huishoudens op de wachtlijst (vóór schrappingen). Op 1 januari 2025 waren er nog 55.572 op de wachtlijst na schrappingen. 47.588 daarvan zijn Brusselse huishoudens.

Tegelijk liep het **aantal daklozen of slecht gehuisveste mensen op tot 9.777** in november 2024, een stijging van ongeveer 25% in twee jaar tijd.

Slechte huisvesting kan zich uiten als volgt:

- 30% van de Brusselaars woont in een overbezette woning, en dat is het geval bij ongeveer de helft van de gezinnen met kinderen.
- 24% woont in een woning met ernstige gebreken.
- Slechts 44% van de woningen had op 1 januari 2025 een geldig EPB-certificaat; bij de gecertificeerde woningen zit 43% in klasse F-G, dus in de slechtste energiecategorieën, 19% heeft een EPB tussen A en C en 38% een EPB van D en E.

De overbezetting en het gebrek aan hygiëne hebben een impact op de gezondheid, de schoolprestaties, de voeding en het algemeen welzijn. Het rapport brengt deze moeilijkheden in verband met een overmatige schuldenlast, die vaak veroorzaakt wordt door uitgaven in het dagelijks leven, met name de huur, de lasten en de kosten voor gezondheidszorg.

## 5. Focus op de toegang tot energie en water

In het rapport staat vermeld dat de kosten voor gas, elektriciteit en water zwaar doorwegen op het budget van de huishoudens. **Water, waarvan de prijs sinds 2022 jaarlijks stijgt, is nu ook een van de uitgaven die bijdragen aan de algemene budgettaire druk op de huisvesting.**

De Welzijnsbarometer wijst erop dat de **energiefactuur een belangrijke factor is die de sociale kwetsbaarheid vergroot, vooral na de prijsstijging van 2021-2022**. Hoewel de prijzen na de piek van 2022 gedaald zijn, blijven ze hoger dan de bedragen van voor de crisis in 2024 en 2025.

Het rapport vermeldt het begrip '**energiedeprivatie**', dat betrekking heeft op huishoudens die hun woning niet voldoende kunnen verwarmen of die de afgelopen twaalf maanden bepaalde facturen niet konden betalen. Dit fenomeen treft ongeveer 13% van de Brusselse huishoudens. **Dit percentage stijgt tot 20% voor huishoudens van het eerste inkomenskwintiel** en bedraagt slechts 2% bij de 20% rijkste huishoudens.

De Welzijnsbarometer benadrukt dat **het Brussels Gewest soms lagere gemiddelde energie-uitgaven** heeft dan de andere gewesten, maar dat wil niet zeggen dat de situatie er beter is: **dit valt ook te verklaren door kleinere woningen, overbezetting en situaties van deprivatie**.

**Twee grote beschermingsmechanismen worden** in de Welzijnsbarometer **naar voren gebracht**:

- **Het federale sociaal tarief**

In september 2025 genieten 71.346 Brusselse huishoudens het sociaal tarief voor elektriciteit, en 50.042 ook voor gas.

Dat komt dus neer op 14,5% van de Brusselse huishoudens, wat meer is dan in Vlaanderen of Wallonië.

- **Het Brusselse statuut van beschermde klant**

Na de hervorming in 2022 is het aantal begunstigden sterk toegenomen. Nadien is dat aantal gestabiliseerd tussen 9.000 en 10.000 huishoudens, met een lichte daling in de eerste helft van 2025.

Specifiek voor water vermeldt het rapport dat de meeste huishoudens in een situatie van waterarmoede ook kampen met energiearmoede. Daarbij wordt opgemerkt dat het voor

huishoudens met een laag inkomen over het algemeen moeilijk kan zijn om alle woonlasten te betalen.

Het waterverbruik per persoon varieert niet naargelang het inkomensniveau in het Brussels Gewest: huishoudens die in armoede leven, verbruiken niet minder water dan rijke huishoudens. Het waterverbruik (en dus de factuur) hangt wel af van de grootte van het huishouden.

Tot slot wijst het rapport er ook op dat 27.644 'huishoudelijke abonnees' in 2024 een afbetalingsplan hadden, wat neerkomt op 9% van alle huishoudelijke abonnees. En dat de onbetaalde facturen bij Vivaqua in 2024 (over de laatste twaalf maanden, incl. btw) goed waren voor 48,5 miljoen euro.

## 6. Gezondheid, digitale kloof en uitdagingen voor de toekomst

### a) Gezondheidsongelijkheden

De Welzijnsbarometer benadrukt **het nauwe verband tussen sociale situatie en gezondheid**. Inwoners van de armste gemeenten hebben een levensverwachting die ongeveer vijf jaar lager ligt dan bij inwoners van de meest welgestelde gemeenten. Die verschillen beginnen al in de vroege kinderjaren: kinderen die geboren worden in gezinnen zonder arbeidsinkomen lopen meer dan twee keer zoveel risico op kindersterfte dan kinderen die geboren worden in een gezin met twee inkomens.

**Ook chronische ziekten volgen een sterke sociale gradiënt**. Voor diabetes bijvoorbeeld stijgt de prevalentie duidelijk naarmate het inkomen afneemt. Bij de 65- tot 75-jarigen bereikt ze 30% in het armste kwintiel tegenover 11% in het rijkste.

**Mentale gezondheidsproblemen nemen toe** sinds de coronacrisis. In 2024 vertoonde bijna 20% van de Brusselse volwassenen symptomen van angststoornissen of depressie. Ook invaliditeit neemt toe, met name door burn-out, depressie en spier- en skeletaandoeningen, met een bijzonder sterke impact bij vrouwelijke arbeiders.

De **toegang tot zorgverlening blijft ongelijk**. Bij Brusselaars met financiële moeilijkheden heeft 38% al bepaalde zorgverlening uitgesteld om financiële redenen. De verschillen zijn ook zichtbaar op het vlak van preventie, zoals bij de screening van borstkanker, die beduidend minder vaak gebeurt bij de armste vrouwen.

### b) Sociaal isolement en digitale kloof

Het rapport toont aan dat een groot deel van de bevolking in een vorm van isolement leeft: 6% ziet niet maandelijks vrienden of familie, 8% heeft geen sociale ondersteuning buiten het huishouden en 8% zegt zich vaak alleen te voelen.

Isolement treft vaker alleenstaanden en eenoudergezinnen.

Ook de digitale kloof wordt beschreven als een belangrijke uitdaging. Ongeveer 35% van de Brusselaars ervaart problemen op het vlak van digitalisering. Dat percentage loopt op tot 70% bij de laagst opgeleide bevolking. De toenemende digitalisering van publieke en private diensten dreigt dus de sociale uitsluiting en het niet-gebruik van rechten te verergeren.

## Conclusie

Kortom, uit de Welzijnsbarometer blijkt dat armoede in het Brussels Gewest niet alleen een kwestie is van een gebrek aan inkomen: het is een structureel, multidimensionaal en ruimtelijk geconcentreerd probleem. Armoede beïnvloedt de levensloop al van in de kindertijd, zet zich voort

op school, op het werk, op het vlak van huisvesting en gezondheid, en dreigt te verergeren onder invloed van de recente hervormingen en opeenvolgende crisissen.

De Welzijnsbarometer roept dus impliciet op tot krachtige, gecoördineerde en duurzame overheidsmaatregelen, die opgewassen zijn tegen de omvang van de ongelijkheden in Brussel. Het Steunpunt SocialEnergie zet zich samen met andere maatschappelijke actoren ten volle in om sociale achteruitgang te voorkomen en beschermende hervormingen te bevorderen die de toegang van iedereen tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting, energie en water waarborgen.